

GÖTEBORGS UNIVERSITET
INST FÖR PEDAGOGIK OCH SPECIALPEDAGOGIK

Ordinlärningsstrategier

En kvalitativ studie i engelska och svenska som andraspråk

Carina Magnusson & Marianne Öggesjö

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU 925:2
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Ht/2013
Handledare: Lena Fridlund
Examinator: Ulla Berglindh
Rapport nr: **HT13 IPS10 LAU925**

Abstract

Uppsats/Examensarbete: 15 hp
Program och/eller kurs: LAU 925:2
Nivå: Grundnivå
Termin/år: Ht/2013
Handledare: Lena Fridlund
Examinator: Ulla Berglindh
Rapport nr: HT13 IPS10 LAU925
Nyckelord: Ordinlärningsstrategier, engelska och svenska som andraspråk

Syfte: Syftet var att undersöka vilka ordinlärningsstrategier elever använder sig av i engelska som främmande språk och svenska som andraspråk. Som utgångspunkt till vår studie hade vi följande frågeställningar:

- Vilka inlärningsstrategier säger elever att de använder sig av i engelska och svenska som andraspråk när de lär sig nya ord?
- Hur gör de för att komma ihåg ord?
- Är vissa ord lättare än andra att lära sig?
- Var lär de sig bäst?
- Vilka likheter och skillnader framkommer mellan inlärningsstrategier i engelska och svenska som andraspråk?

Teori: Den teoretiska ramen utgick från ett sociokulturellt perspektiv, då Vi bland annat beskrev två språkpedagogers inlärningshypoteser, Krashen och Vygotskij.

Metod: Huvudsyftet med vår studie var att undersöka vilka ordinlärningsstrategier elever använder sig av i engelska och svenska som andraspråk. För att kunna tränga djupt in i varje informants tänkande och uppfattning använde vi oss av halvstrukturerade intervjuer och valet av metod föll sig naturligt på den kvalitativa.

Resultat: I denna studie har elever i åldrarna 10 – 19 år fått möjlighet att med hjälp av intervjuer reflektera över hur de lär sig ord i engelska och svenska som andraspråk. Resultatet visar på att det råder både likheter och skillnader när det gäller att lära sig ett främmande språk och ett andraspråk. Andraspråkselever påtalar att de lär sig mycket genom kompisar och social media, såsom Facebook, Sms och Instagram. De lär sig också av att gissa ord genom sammanhanget. Kontexten är här det dominerande inslaget. Den sociala median är också en viktig del för elever som lär sig engelska, men på ett mer omedvetet sätt. När elever lär sig engelska på ett medvetet sätt kan detta även ske genom att se på film och läsa, men den dominerande metoden är att träna på glosor.

Innehållsförteckning:

1. Inledning och bakgrund	1
2. Syfte och frågeställningar	3
3. Litteratur och forskningsgenomgång	3
3:1 Engelsk ämneshistorik.....	4
3:2 Bakgrund till ämnet svenska som andraspråk.....	5
3:2:1 Ordinlärning i svenska och svenska som andraspråk – en jämförelse.....	6
3:3 Ordinlärningsstrategier.....	8
3:3:1 Om strategier i engelska och moderna språk.....	8
3:3:2 Strims-projektet.....	9
3:4 Ordförråd och andraspråksinlärning.....	10
3:4:1 Genvägar till snabbare utveckling av ordförrådet.....	12
3:4:2 Olika sätt att lära sig ord på svenska som andraspråk.....	13
3:5 Oxfords klassificering.....	14
4. Teoretiska utgångspunkter	15
4:1 Krashens språkinlärningshypoteser.....	15
4:1:2 Sociokulturell teori.....	16
5. Metod	17
5:1 Val av metod.....	17
5:1:1 Urval.....	17
5:1:2 Genomförande.....	17
5:1:3 Bearbetning och analys.....	18

6. Studiens tillförlitlighet	19
6:1 Etiska överväganden.....	20
7. Resultat	21
8. Diskussion	28
8:1 Metoddiskussion.....	28
8:2.Resultatdiskussion.....	29
8:3 Vidare forskning.....	31
9.Referenslista	33
Bilaga 1: Oxfords klassificering	
Bilaga 2: Intervjufrågor	
Bilaga 3: Brev till vårdnadshavare	

1. Inledning och Bakgrund

Vi arbetar i grundskolan och på IM (introduktionsprogrammet) på gymnasiet. I vårt arbete kommer vi i kontakt med elever som ska lära sig ett nytt språk. Vi är intresserade av att veta vad eleverna använder sig av för strategier vid inläring av ett nytt språk. Vilka likheter och skillnader framkommer mellan inlärningsstrategier i engelska och svenska som andraspråk? Hur kan vi som lärare hjälpa eleverna att bli medvetna om olika strategier för att bygga upp sitt ordförråd?

Ordinlärningsstrategier och ordförråd har under senare år varit ett område som rönt stort intresse inom forskningen när det gäller både främmande språk och andraspråksinläring. Vissa forskare menar att ordinläring sker bäst genom läsning utan instruktioner och speciell undervisning. De anser att läsa och lyssna så mycket som möjligt på målspråket bidrar till ett ökat ordförråd. Andra forskare hävdar däremot att de kan bevisa att ordförrådets utveckling är mer framgångsrikt när inlärare är fullt engagerade i aktiviteter som kräver deras deltagande och när de använder de nya orden i produktiva övningar. Glosor i språkundervisningen har varit ett omdiskuterat ämne under senare tid. Ska eleverna ha glosläxor? Hur gör elever när de lär sig glosor? Använder de sig av övertäckningssystem eller har de andra strategier?

Även andraspråksundervisningen är omdiskuterad inom forskningen. Det är en livslång process att lära in ord på ett andraspråk, där en betydande del sker mer i förbigående när vi är upptagna med något annat menar vissa forskare. De påtalar även att det är viktigt att försöka integrera andraspråkselever med svensktalande elever. Andra menar att det kontextuella (den omgivande texten till ett aktuellt ord) och ökad insikt i ordbildningskunskap också har stor betydelse.

För andra året i rad har Sverige blivit utsett till det land som kan bäst engelska i världen, av de länder som inte har engelska som förstaspråk. Undersökningen är gjord av språkföretaget EF (Education first) (skolvarlden.se). Varför fortsätter svenska elevers kunskaper i läsförståelse att försämrats. Sverige har enligt den senaste PISA-undersökningen (Programme for International Student Assessment) den sämsta resultatutvecklingen av alla OECD-länder (Organisation for Economic Co-operation and Development) (Skolverket, 2013). Vad är det som gör att vi är så bra på engelska men inte på svenska?

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen är att alla elever ska bli medvetna om och styra sin egen inlärningsprocess. Om vi vill främja elevernas lärande måste vi stödja deras metakognitiva tänkande och handlande, vilket innebär att eleverna ska bli medvetna om sina tankar och handlingar under arbetets gång, bland annat vilka inlärningsstrategier de använder. Om elever blir medvetna om sina tankar och strategier och lär sig att använda rätt strategi i rätt situation kan detta leda till att resultaten i skolan blir bättre. Europeisk språkportfolio är ett pedagogiskt verktyg som bidrar till att eleven blir medveten om sin egen inläring och stärkt i sin språkutveckling. Syftet är att väcka motivation, uppmuntra språkinläring och att kontinuerligt dokumentera elevers språkliga erfarenheter och färdigheter. För elever med annat modersmål än svenska kan språkportfolion bli ett viktigt dokument som stärker deras språkutveckling i deras modersmål (Handledning Europeisk språkportfolio 6-16 år, 2005).

Från hösten 2011 har vi en ny läroplan med kunskapskrav, Lgr11 och där är ordet strategier ett återkommande inslag. I kunskapskraven för engelska i åk 6, betyget E kan man läsa följande:

I muntlig och skriftlig interaktion kan eleven uttrycka sig enkelt och begripligt med ord, fraser och meningar. Dessutom kan eleven välja och använda sig av någon strategi som löser problem i och förbättrar interaktionen (Lgr 11 s 34).

I kunskapskraven i svenska som andraspråk i åk 6, betyget E kan man läsa följande:

Eleven kan med ett i huvudsak fungerande ord- och begreppsförråd samtala om bekanta ämnen på ett enkelt sätt. I samtalen kan eleven ställa frågor och framföra egna åsikter på ett sätt som till viss del upprätthåller samtalet. Eleven använder då i huvudsak fungerande språkliga strategier (Lgr 11 s. 246).

Med denna studie vill vi ta reda på vad elever säger och hur de resonerar kring sitt språkliga lärande.

2. Syfte och frågeställningar

Syftet är att undersöka vilka ordinlärningsstrategier elever använder sig av i engelska som främmande språk och svenska som andraspråk. Som utgångspunkt till vår studie har vi följande frågeställningar:

- Vilka inlärningsstrategier säger elever att de använder sig av i engelska och svenska som andraspråk när de lär sig nya ord?
- Hur gör de för att komma ihåg ord?
- Är vissa ord lättare än andra att lära sig?
- Var lär de sig bäst?
- Vilka likheter och skillnader framkommer mellan inlärningsstrategier i engelska och svenska som andraspråk?

3. Litteratur- och forskningsgenomgång

I detta kapitel kommer vi inledningsvis att ge en kort förklaring till vad det är för skillnad mellan inläring av ett främmande språk och ett andraspråk, därefter ges en beskrivning av engelskundervisningen och dels andraspråksundervisningens framväxt inom det svenska skolsystemet. Vidare gör vi en jämförelse mellan ordinläring i svenska och svenska som andraspråk,(fortsättningsvis kommer detta att förkortas som sva). Avslutningsvis beskriver vi olika ordinlärningsstrategier i engelska och sva.

Det är skillnad att lära sig ett främmande språk och ett andraspråk. Eleven har inget omedelbart behov av att kunna kommunicera på det främmande språket och det används i relativt begränsande kommunikativa sammanhang. Det innebär att undervisningen kan till exempel börja med grundläggande grammatik och att man senare i inläringen börjar med den mer omfattande ordinläringen (Enström, 1996).

På ett andraspråk däremot är målet att genast kunna använda språket i olika kommunikativa sammanhang. Det är då viktigt att undervisningens början blir att bygga upp ett fungerande basordförråd. Därefter eftersträvas full behärskning av språket. Undervisningens inriktning och målsättning skiljer sig därmed åt eftersom en inlärare på ett främmande språk ser sin inläring i ett annat perspektiv än andraspråksinläraren (Enström, 1996).

3:1 Engelsk ämneshistorik

Det engelska språket är västgermanskt och det är cirka 365 miljoner människor som har det som sitt första språk. Därmed är engelskan det mest talade språket i världen, efter kinesiskan. Sedan första världskriget har engelskans betydelse som internationellt språk vuxit. Engelskan har också påverkat många andra språk, inte minst svenskan, speciellt inom områden som sport, reklam, teknik och film (skolarbete.nu).

Engelska har en fast position som elevens första och för många enda främmande språk i den svenska skolan sedan 1946. Med införande av enhetsskolan 1950 blev engelska i princip ett obligatoriskt ämne för alla elever under hela skoltiden. Det reella obligatoriet infördes med *Lgr 62* (Läroplan för grundskolan 1962) (Lundgren, 2002)

Lgr 62 var den första läroplanen för grundskolorna i Sverige. Starten för engelskundervisningen sattes till åk 4. Fria talövningar uppmuntrades så att eleverna fick ”odla sin språkliga fantasi” i syfte att träna upp sitt språkliga flyt (Sjunner, 2009). De språkliga målen delades upp i olika kategorier. Eleverna skulle efter språkundervisning inneha ett visst ordförråd, kunna uppfatta och förstå tydligt tal samt ha förmåga att kunna uttrycka sig i tal i vardagliga situationer (Khalid, 2000). Nästa läroplan, *Lgr 69* (Läroplan för grundskolan 1969) innebar en förändring som gällde synen på vid vilken ålder barn bör lära sig ett nytt språk. Andra länders diskussioner och rön gjorde att man valde att flytta ner engelskstarten till årskurs 3. Undervisningen skulle enbart ske på engelska och man ansåg att imitation var den rätta vägen för att lära sig att tala ett språk. Det var eftersägning, rättning och upprepning som i längden ledde till bäst resultat. Varje fel i talövningar skulle korrigeras. Så småningom kom man fram till att det som skulle leda till bäst resultat var att eleverna skulle våga och vilja använda språket. *Lgr 80* (Läroplan för grundskolan 1980) påtalade även nackdelar med att undervisa i engelska i åk 3. Lågstadie lärarna skulle bara undervisa i engelska vart tredje år, vilket inte ansågs vara till fördel för eleverna. Därför fick kommunerna välja om de ville börja med engelska i årskurs 3 eller 4. Majoriteten av alla kommuner valde att flytta fram starten till årskurs 4. I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, *Lpo 94*, beskrevs mål och riktlinjer för arbetet inom skolan. Eleverna skulle nu förhålla sig mer aktiva i sin inlärningsprocess. Vikten av att ha kunskaper i språk betonades eftersom dessa visade sig vara av betydelse vid internationella kontakter (Khalid, 2000).

I nuvarande läroplan, *Lgr 11* (Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet

2011) kan man i syftestexten bland annat läsa att eleverna ska ges möjlighet att utveckla en allsidig kommunikativ förmåga, vilket innebär att förstå talad och skriven engelska. De ska kunna formulera sig och samspela med andra i tal och skrift och kunna anpassa sitt språk till olika situationer, syften och mottagare.

I kursplanen i engelska skrivs följande:

Eleverna ska i ämnet engelska ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- förstå och tolka innehållet i talad engelska och i olika slags texter
- formulera sig och kommunicera i tal och skrift
- använda språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådda
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- reflektera över livsvillkor, samhällsfrågor och kulturella företeelser i olika sammanhang och delar av världen där engelska används (Lgr11 s.30).

3:2 Bakgrund till ämnet svenska som andraspråk

Genom den ökande invandringen till Sverige under 1960-talet blev det aktuellt att i större utsträckning än tidigare anordna undervisning i svenska för människor med annat modersmål än svenska (Tingbjörn, 2004). Undervisningen som bedrevs vid denna tid var i stor utsträckning via studieförbund och arbetsmarknadsutbildning. De saknade erfarenhet av undervisning i svenska för utlänningar och av språkundervisning för de som nu skulle arbeta, studera och leva på det nya språket. För universitetens forskare fanns en insikt i början på 1970-talet om att det behövdes en annan sorts utbildning för de lärare som undervisade i svenska som främmande språk. Många av den nya elevkategorin hade en skiftande språklig, kulturell och åldersmässig bakgrund, vilket ställde andra krav på undervisningen. 1973 satte kursen *Svenska för invandrarundervisning*, 20 poäng igång.

1982 började man använda beteckningen svenska som andraspråk, vilket var i enlighet med den internationella terminologin, *Second Language Learning /Teaching* (Tingbjörn, 2004 s 749). Svenska som andraspråk blev 1985 ett eget ämne i grundskolläraryrket. Ämnet hade förändrats från att vara ett främmande språk (i språklig behärskning inom områden) till andraspråk med utvecklande av tvåspråkighet (språklig behärskning av både första och andra språket inom alla områden).

Diskussioner fördes under slutet av 1980 talet om att svenska som andraspråk i

gymnasieskolan skulle ge allmän behörighet. 1989 beslöt riksdagen att inrätta ämnet som ett betygsatt ämne med egen kursplan men utan att ämnet skulle ge allmän behörighet.

1995 blev svenska som andra språk ett eget ämne i hela det svenska utbildningsväsendet.

Beslutet följdes upp av att ämnet även skulle vara behörighetsgivande för studier inom högskolan.

I kursplanen i svenska som andraspråk står följande:

Eleverna ska i ämnet svenska som andraspråk ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- formulera sig och kommunicera i tal och skrift
- läsa och analysera skönlitteratur och andra texter för olika syften
- anpassa språket efter olika syften, mottagare och sammanhang
- välja och använda språkliga strategier
- urskilja språkliga strukturer och följa språkliga normer
- söka information från olika källor och värdera dessa (Lgr 11 s 239).

3:2:1 Ordinlärning i svenska och svenska som andraspråk – en jämförelse

Undervisningen i ämnet svenska som andraspråk syftar till att eleverna utvecklar kunskaper i och om svenska språket. Genom undervisningen ska eleverna ges förutsättningar att utveckla sitt svenska tal- och skriftspråk så att de får tilltro till sin språkförmåga och kan uttrycka sig i olika sammanhang och för skilda syften. Det innebär att eleverna genom undervisningen ska ges möjlighet att utveckla språket för att tänka, kommunicera och lära. Undervisningen ska ge eleverna rika möjligheter att kommunicera på svenska utifrån sin kunskapsnivå, utan att ställa för tidiga krav på språklig korrekthet.

Enligt Holmgaard (1999) är den största skillnaden i undervisning mellan ämnena inlärningen av ord. Som utgångspunkt i sitt resonemang använder hon en artikel av Telemann om språkutveckling i svenskämnet under skoltiden. Den behandlar språket ur svenskämnets perspektiv. Språkutvecklingen ses ur tre olika synvinklar, det strukturella, det funktionella och det pedagogiska perspektivet.

Under det strukturella perspektivet tar Telemann bland annat upp ordinlärningen där han skriver att under grundskoletiden lär sig barn cirka 40-50 000 ord. De elever som kommer till Sverige under grundskoletiden ska förutom att lära sig ett basförråd av ord dessutom lära sig

att använda orden på ett korrekt sätt. De ska även lära in ord som svenska ungdomar använder i motsvarande ålder. Eleverna måste få möjlighet att bli delaktiga i välstrukturerade övningar för att kunna tillgodogöra sig ord. De behöver få kunskap om bland annat ordbildning, regler och strategier för att förstå ordets betydelse.

I det funktionella perspektivet krävs det att man blir integrerad med omgivningen ur ett såväl skriftligt som muntligt avseende för att kunna utveckla den kommunikativa förmågan. Vi lyssnar och testar olika språkhypoteser och lär oss genom det. Som andraspråksinlärare är vardagsprat och småprat nödvändigt att lära sig likväl som hur vi pratar privat och offentligt. Många elever använder enbart det svenska språket i skolan. De har få möjligheter att utöva språket privat eftersom de saknar ett kontaktnät utanför skolan där svenska pratas. Det är därför nödvändigt att i andraspråksundervisningen arbeta på ett utåtriktat sätt, det vill säga använda språkmiljön i samhället (Holmegaard, 1999).

I det pedagogiska perspektivet nämner Teleman för svenskämnets del ”att skolan kan ge kunskap om språk och språkbruk i sådana avseenden där språklig medvetenhet kan vara språkbrukaren till nytta” (Holmegaard, 1999, s 15). Andraspråks elever behöver kontinuerlig undervisning för att lära känna dialektskillnader och olika stilar i det svenska språket. Vissa läromedel är på för avancerad nivå för andraspråks elever och kräver noggrann förberedelse vad gäller till exempel omvärldskunskap. Nya begrepp behöver belysas för andraspråks eleverna. Lärarens ansvar för alla elever är att utveckla elevernas förmåga att skriva, tala och lyssna men för de tvåspråkiga behöver man lägga till ordinlärning menar Teleman. Det är mycket viktigt att göra eleven medveten om sin egen inlärning och hur eleven kan gå tillväga för att lära in ord. Det gäller att visa på att eleven behöver vara aktiv i sitt lärande.

3:3 Ordinlärningsstrategier

Vad är då strategier? De kan definieras som planer eller tillvägagångssätt som används för att

uppnå ett visst mål. Lightbown och Spada (2000) beskriver utifrån några kriterier hur en "god" språkinlärare är:

villig att gissa och gissar ofta

villig att försöka få fram sitt budskap även om språkkunskaperna är bristfälliga

inte rädd att göra fel

villig att kontrollera att språket blir korrekt

bra på att läsa och skriva och har ett bra ordförråd och kunskap om begrepp

benägen att hitta mönster i språket (Lightbown & Spada, 2000, s 50).

Hur kan denna kunskap om den "goda" språkinläraren användas för att hjälpa de inlärare som inte behärskar dessa strategier och på så sätt inte är lika framgångsrika?

Den viktigaste förutsättningen är att eleven får en medvetenhet om hur, vad och varför man lär sig. Många är inte medvetna om sin egen inläring. Att reflektera kring sin egen inläring är något som man måste lära sig och utveckla (Wareborn, 2004).

3:3:1 Om strategier i engelska och moderna språk

I detta avsnitt kommer vi bland annat att ge en beskrivning av hur elever lär sig engelska på bästa sätt enligt Börjesson (2012) och om ett forskningsprojekt i Sverige vad gäller inlärningsstrategier på engelska.

Börjesson skriver i en text, utgiven av Skolverket, att sambandet mellan ordförråd och läsförståelse är starkt enligt ett stort antal studier. Det finns all anledning att i undervisningen fokusera på att medvetandegöra eleverna om vikten av ett gott ordförråd och hjälpa dem att effektivisera sin ordinläring. Om det lämnas alltför mycket åt eleverna själva att försöka utöka ordförrådet kan det leda till att många använder sig av mycket begränsade strategier som att läsa ordlistan och kontrollera om man lärt sig översättningen.

Börjesson anser att läsa och lyssna så mycket som möjligt på målspråket bidrar till ett ökat ordförråd. Svenska elever har en fördel, eftersom de omges av det engelska språket i olika medier dagligen. Detta innebär att elever lär sig mycket engelska på ett informellt och ofta omedvetet sätt, vilket även gäller andraspråkselever.

Forskningsresultat tyder på att elever lättare lär sig nya ord om de arbetar aktivt och kreativt med dem och processar dem på olika sätt. Att lära sig ord isolerat och utan sammanhang är

inte effektivt eftersom det då inte finns något stöd för minnet och orden därmed glöms snabbare. Enligt Börjesson är det kognitiva strategier som kan användas för att utveckla ordförrådet. Hon menar att dessa hjälper oss att bearbeta information, analysera, dra slutsatser och förhoppningsvis sammanlänka ny kunskap med tidigare kunskap. Eleverna behöver utifrån läromedlets ordlistor, texter och hörförståelseövningar få hjälp med att aktivt arbeta med vokabulär och idiomatik på ett varierat sätt. Börjesson menar vidare att eleverna även hemma behöver variera sitt sätt att arbeta med orden och göra det på ett aktivt sätt som i sin tur följs upp under efterföljande lektion och även i eventuella glosprov. Arbetet med att utöka ordförrådet måste dock varieras beroende på vad som är lämpligt beroende på elevernas ålder och språkliga nivå eller utifrån innehållet i en text.

3:3:2 Strims-projektet

Under 1900-talets sista decennier skedde en förskjutning från läraren och lärarens metoder till eleven och elevens tänkande, från teaching till learning (Börjesson, 2012). En samstämmighet i engelska som man kan se genom åren i de fyra läroplanerna är att fokus ligger på muntlig kommunikation. Under 1980- och 1990-talen bedrevs en intensiv forskning om inlärningsstrategier och inlärningsstilar. I Sverige pågick under 1990-talet STRIMS-projektet, (strategier för inläring av moderna språk). Detta projekt byggde på de tankar elever i svenska grund- och gymnasieskolan hade när de löste sina dagliga uppgifter under språklektionerna och hur dessa tankar ledde till eventuella handlingsmönster eller strategier. Projektet skulle omfatta minst tre av de vanligaste moderna språken i den svenska skolan, däribland engelskan. Anledningen till att projektet skulle omfatta flera språk var att deltagarna i projektet ville se om elevernas strategier i språkinläring var generella eller specifika beroende på vilket språk eleverna höll på att lära sig. Strims-projektet inspirerades också av de nya tankarna kring inlärningsprocesser och strategier som lyftes fram i samband med reformen av lärarutbildningen på 80-talet (Allestam 2007). Tanken var att projektet skulle pågå i tre år och vi koncentrerar oss här på ordinläring i ämnet engelska.

Det gjordes tre olika ordundersökningar med sjutton elever och eleverna fick svara på enkäten "Elevers egna tankar kring språkinläring" Där ställdes bland annat frågan "Hur gör du när du lär dig glosor?" För årskurs 9-eleverna i engelska var den helt dominerande metoden att läsa orden i ordlistorna till läromedlet. Eleverna svarade att de ofta läste orden flera gånger och efter olika övertäckningssystem. Några av dem skrev dem också. Ytterst få refererade till det

textsammanhang, i vilket orden ingick. Elevernas arbete med ordinlärning i engelska utgjordes ända upp på gymnasiet av läromedlens traditionella engelsk-svenska ordlistor. Det fanns dock antydningar i enkäten till att eleverna var medvetna om att det fanns andra vägar om man ville förbättra sin ordinlärning. Ett uttalande var: ”Att skriva en mening med varje ord fungerar jättebra, men det orkar jag sällan” (Malmberg, 2000, s 19-20).

I enkäten i engelska fanns en fråga som löd: ”Vad gör du om du inte förstår en glosa i en text som du läser?” (Malmberg, 2000, s 24). Drygt hälften svarade att de slår upp ordet direkt. Sex elever svarade att de utgår från sammanhanget och försöker klara betydelsen den vägen. En liten grupp svarade att de struntar i det. Underförstått förstod de ändå vad texten handlade om.

STRIMS-undersökningarna visade att många elever tyckte att de la ner mycket tid på ordinlärning. De tyckte att det var roligt att lära in ord och de ansåg att de var duktiga. De lärde sig dock ord på ett mekaniskt sätt utan djupare medvetenhet om vad det egentliga målet för ordinlärning är. Basen för deras arbete var de tvåspråkiga och tvåspaltade ordlistor som fanns till deras läromedel. De rabblade och skrev orden. De förhörde sig själva genom att hålla för en spalt i taget. De fokuserade på de enskilda orden och såg långt ifrån alltid sambandet mellan orden i listan och orden i texten (Malmberg, 2000).

3:4 Ordförråd och andraspråksinlärning

Under 1970- och tidigt 80-tal fokuserade forskningen när det gällde språkligt lärande på syntax och morfologi. Ordförrådsinlärning var en försummad aspekt (Lightbown & Spada, 2013). Syntax handlar om hur man ordnar orden tillsammans till en begriplig kommunikation. Morfologi innebär formlära och handlar om ordens struktur, former och bildning. Inte långt efter detta konstaterande skedde en explosion av forskning när det gällde inlärning av ordförråd. Ordinlärning har sedan blivit ett av de mest aktiva områdena när det gäller forskning inom andraspråksinlärning. Enligt författarna är det stor skillnad mellan att erhålla ett stort ordförråd på ett förstaspråk och ett andraspråk. Det beror bland annat på att kontexten i vilken andraspråksinlärare möter nya ord inte är till lika stor hjälp som för barn som lär sig de första tvåtusen orden på sitt första språk. För äldre barn och vuxna blir det oftast ännu svårare att förstå nya ord beroende på att betydelsen av orden inte är lätt att gissa sig till utifrån kontexten.

För att förstå en text behöver man enligt författarna veta betydelsen av mer än 95% av orden. Mindre frekventa ord har en avgörande betydelse för mycket som vi läser och hör.

En rad studier visar att en inlärare måste ha många meningsfulla möten med ett nytt ord innan ordet fastnar i minnet. Antalet möten kan vara upp till sexton gånger i vissa studier. Även ännu fler möten kan vara nödvändiga för att en inlärare ska kunna använda ordet flytande i talet och även förstå betydelsen av ordet när det uppstår i en ny kontext.

Lightbown & Spada menar att läsning är bra för att utöka ordförrådet men att man måste anstränga sig. Det är svårt att ta till sig innebörden av ett nytt ord om man inte förstår 95% av de andra orden. Inläraren behöver ha många meningsfulla möten med ett ord innan han/hon kan känna igen ordet i nya kontexter eller använda det i sitt eget talande och skrivande. Annan forskning visar att vissa typer av ord är sällsynta i berättelser och att de elever som läser mest skönlitteratur har små chanser att lära sig ord som är väsentliga för deras akademiska sysselsättningar. Å andra sidan visar forskning att läsning av vetenskapliga texter inte ger stora möjligheter att lära sig ord för social interaktion.

Viss forskning visar att ordinläring sker bäst genom läsning utan instruktioner och speciell undervisning. I en studie om ordförrådets utveckling där läsning användes ingick tjugoen deltagare. Deras språkliga bakgrund och språkfärdigheter skilde sig åt. Under en sexveckors period tog eleverna hem böcker och läste dem för sig själva. Individuella uppgifter utvecklades till varje elev. Det visade sig att ordförrådet hade ökat rejält enbart genom läsning under denna korta tid. Studien visade att ju mer elever läser desto mer ord lär de sig.

Andra forskare hävdar däremot att de kan bevisa att ordförrådets utveckling är mer framgångsrikt när inlärare är fullt engagerade i aktiviteter som kräver deras deltagande och när de använder de nya orden i produktiva övningar. Enligt detta synsätt är ansträngning och att använda sig av bra inlärningsstrategier såsom använda en anteckningsbok, slå upp ord i ordlistor och att granska vad man har lärt sig förknippat med ordförrådets utveckling (Lightbown & Spada, 2013).

3:4:1 Genvägar till snabbare utveckling av ordförrådet

Enligt Luthman, språkpedagog och läromedelsförfattare (2010), som föreläser om språkutveckling i ett andraspråksperspektiv saknades det både pedagogisk tanke och genomtänkt upplägg när det gällde ordinläring, till långt in på 90-talet. Antagandet när det gällde att lära sig ord i främmande språk, som till exempel engelskan, var att vi lär oss ord genom att plugga glosor, slå i ordböcker och få en explicit undervisning via svarta tavlan. Detta synsätt kom länge att prägla skolans andraspråksundervisning. Det utarbetades mängder av övningsmaterial av främst ifyllnadskaraktär som kändes meningslöst både vad gällde värdefull lektionstid och belastning av läromedelsanslaget. Att läsningen skulle ha betydelse för ordförrådets utveckling intog ingen central position på den pedagogiska agendan. Någon kunskap och insikt från forskarhåll fanns ännu inte och därför kunde det här pedagogiska missförhållandet, med alla de negativa språkliga konsekvenser det förde med sig, speciellt för våra andraspråkselever pågå år efter år.

Enligt Luthman formulerar sig Enström på följande sätt:

Det är viktigt att inläraren hör mycket talad svenska och läser stora mängder text. Men för att uppnå ett gott resultat på relativt kort tid krävs dessutom ett mer medvetet och systematiskt arbete som framförallt tar sikte på att inläraren lär sig att gissa ords betydelse i kontext med hjälp av främst två ledtrådar (Luthman, 2010, s 2).

De två ledtrådarna som Enström pekar på är:

- a) Kontextuella – den omgivande texten till ett aktuellt ord ger möjlighet till adekvata gissningar.
- b) Ökad insikt i ordbildningskunskap – se sambandet mellan olika sammansatta och avledda former av samma ordstam, t.ex. rök-röka-rökning-rökare-röksignal-inrökt.

Enligt Holmegaard (1999) krävs mycket arbete för att komma ihåg ord- och begrepp för tvåspråkiga elever. En metod som kan underlätta i undervisningen är att under en längre tid få arbeta med ett temaområde där nya ord och begrepp förekommer vid flera tillfällen och även i olika konstellationer. Hon hänvisar vidare till forskning, vilken hävdar att ord bör läras in i en kontext för att lagras på bästa sätt.

Luthman påpekar att andraspråkselever ofta växer upp i segregerade boendemiljöer, som bidrar till att delvis avskärma dem från målspråket och det viktiga språkliga inflödet som

Krashen talar om. Deras betingelser är annorlunda jämfört med enspråkiga, svenska elever. Det är då viktigt menar Luthman att så långt det är möjligt försöka integrera dessa elevgrupper med svensktalande elever. Det behöver satsas mycket på läsning och texterna bör vara mer abstrakta och kognitivt krävande. Eleverna behöver också bli mer medvetna om de gissningsstrategier som har berörts i texten för att ha en rimlig chans att inhämta det språkliga försprång deras jämnåriga svenska elever har.

3:4:2 Olika sätt att lära sig ord på sva

I detta avsnitt kommer vi att fokusera på tre ordinlärningsmetoder som Enström (2010) utgår från.

För att en inläring ska kunna ske måste en input av något slag äga rum. Denna input bör ligga på rätt nivå det vill säga, en aning över den befintliga nivå där inläraren befinner sig (Enström, 2010 s. 24).

För inläraren gäller det att få en så rik input som möjligt både vad gäller det muntliga och det skriftliga för att få de största möjligheterna till att bygga upp ett stort ordförråd.

Enligt Enström kan man urskilja tre huvudsakliga ordinlärningsmetoder:

- inläring i kontext
- inläring med hjälp av ordböcker
- inläring med hjälp av undervisning

Det är viktigt att man som inlärare möter ord i naturliga sammanhang eftersom ord i verkligheten sällan uppträder isolerade. Som inlärare kan man ofta förstå på ett ungefär vad ett ord betyder. Det görs utifrån sammanhanget men även utifrån vår kunskap om världen. Flera undersökningar har visat att det sällan räcker att möta ett okänt ord en gång för att man ska lära sig det. Man kan behöva möta ett ord sex till tio gånger, men detta varierar givetvis från ord till ord och från inlärare till inlärare.

Det är olika faktorer som spelar in hur lätt det är att lära sig ett ord i en kontext. Det beror dels på hur centralt ordet är. Får inläraren någon hjälp av den omgivande texten, ordets längd och om ordet är konkret eller abstrakt. En viktig aspekt är om inläraren är nybörjare eller befinner sig på en mer avancerad nivå, om det är inlärarens första nya språk. Enligt Enström kan ordböcker hjälpa en inlärare både att förstå en text, att själv producera en text och att lära sig

ord. I receptiva situationer används den till att slå upp okända eller delvis okända ord och för att kontrollera att man har gjort en korrekt gissning utifrån kontexten. I produktiva situationer kan man slå upp ord för att exempelvis kontrollera betydelse, stavning, uttal, böjningsformer och konstruktion. Det är viktigt att både lärare och inlärare har kunskap om vilka olika typer av ordböcker det finns och hur man använder dem på bästa sätt.

I inläring med hjälp av undervisning är det viktigt att inläraren själv hittar vägar för att lära sig ord och för att utvidga sitt ordförråd. Läraren är viktig för att presentera och strukturera ordförrådet på ett sådant sätt att ordinläringen underlättas. Enström (2010) anser att en stor del av arbetet med att bygga upp ett ordförråd vilar på inläraren själv. Inläraren har ett ansvar att lära sig hur man lär sig och att hitta egna strategier för det.

3:5 Oxfords klassificering

Inom strategiforskningen har man på senare år, ordnat in övergripande strategier och enkla strategier i en klassifikation. Vi beskriver Oxfords klassificering i svensk översättning (Wareborn, 2004). Oxford delar in inlärningsstrategierna i direkta och indirekta, sex typer sammanlagt. De direkta strategierna är en språklig bearbetning av språket som studeras och indirekta strategier, stödjer inläringen genom dels fokusering, planering och samarbete med andra.

Till de direkta strategierna finns tre undergrupper. *Minnesstrategier* är en hjälp för elever att spara information och att åter ”ta fram” den. Med hjälp av *kognitiva strategier* ska eleven förstå, till exempel översätta men även producera det nya språket. *Kompensationsstrategier* innebär att eleven inte har språket men klarar sig ändå genom att gissa, använda gester men även att undvika samtal de inte behärskar rent språkligt.

Det finns även tre undergrupper till de indirekta strategierna vilka är, metakognitiva *strategier* som hjälper eleven att fokusera bättre. Det gör det möjligt att öva och att sätta upp mål. I *affektiva strategier* finner vi motivation och alla känslor. Oxford menar att denna strategi är en av de mest avgörande faktorerna för en elevs framgång. *Sociala strategier* är att ställa frågor och att samarbeta. Totalt omfattas Oxfords klassificering av sextiotvå specifika strategier (bilaga 1).

Denna framställning ska enligt Oxford vara ett hjälpmedel till lärare genom att hjälpa dem med att förstå inlärningsstrategier och till att träna elever att använda fler och bättre strategier. Målet för undervisning är en god kommunikation. Hon vill även hjälpa eleverna att bli självstyrda och aktiva inlärare. Genom att bli medveten om sin egen inläring kan eleven träna upp sin förmåga att lära.

4. Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt kommer vi att ge en beskrivning av två olika språkpedagogers inlärningshypoteser.

4:1 Krashens språkinlärningshypoteser

Krashen, amerikansk språkpedagog har mer än någon annan satt sin prägel på språkinlärningsdiskussionen under ett drygt årtionde (Tingbjörn, 2004). Hans teorier och begrepp tar upp och behandlar centrala språkinlärningsmekanismer och förhållanden och som kan knytas till språkinläringssituationen i svenska som andraspråk. Vi beskriver några av hans resonemang.

Krashen menar att genom *acquisition* (språkförvärv), en omedveten språkinläring som uppstår genom äkta kommunikation, tillägnar man sig språk som leder till en känsla för korrekthet. Acquisition är det sätt som ett barn lär sig sitt förstaspråk. Man får ingen formell undervisning i språkutbildning utan genom att delta i kommunikation med dem som talar språket så lär man sig det nya språket.

Learning innebär inläring genom traditionell språkundervisning. Här är processen medveten, vilket innebär att resultatet blir ”regelkunskap”. Hans uppfattning, som är omstridd, är att learning inte kan övergå till acquisition. Han menar att språkundervisning går ut på att eleverna ska lära sig grammatiska regler, men när de ska tillämpa dem klarar de inte av det utan bryter emot de regler som de har lärt sig. Denna teori är som tidigare nämnts omstridd och Krashen har sagt att språkundervisning kan leda till inläring men att det i så fall beror på att undervisningen ger en input som leder till acquisition.

Genom *The Input Hypothesis* (Inputshypotesen) uppstår inläring av sig självt under förutsättning att inläraren utsätts för ”comprehensible input” på rätt nivå för den enskilde

individ. Med rätt nivå menas den nivå som ligger snäppet ovanför inlärarens aktuella nivå. Är inläraren mogen för en ny struktur och möter det i ett förståeligt sammanhang uppstår acquisition (Tingbjörn, 2004).

4:1:2 Sociokulturell teori

Vygotskij, rysk psykolog, intresserade sig för kunskapsutveckling och framhöll lärarens betydelse för den kognitiva utvecklingen hos individen. Människan är i ständig utveckling enligt Vygotskij och när vi är nära att behärska ett begrepp eller en färdighet så är vi nära att behärska något nytt (Wareborn, 2004).

Grundtanken hos Vygotskij är att språket utvecklas i social kontakt, i ett sammanhang. Själva drivkraften till utveckling är interaktionen mellan barn och vuxna ansåg han. Det innebär att barnet kan klara av att göra mer när den har någon till hjälp än på egen hand om förutsättningen är att utmaningen ligger inom den nära utvecklingszonen (*the zone of proximal development*). Det är ett centralt begrepp för Vygotskij, vilket betecknar avståndet inom vilket individen kan sträcka och utvidga sin befintliga kompetens.

När man befinner sig i utvecklingszonen är eleven som mest känslig för instruktioner. Det är då som läraren kan vägleda den lärande. Det är inte meningen att läraren ska ta över hela arbetet utan det är naturligtvis inläraren som måste förstå och ta sig vidare. Kompetensen hos läraren om hur elevens utvecklingszon ser ut i relation till ett visst begrepp är oerhört viktig, då det gäller att leda eleven vidare på bästa sätt (Hammarberg, 2004).

5. Metod

5:1 Val av metod

I vår studie vill vi undersöka hur elever resonerar kring ordinlärning. Eftersom detta görs lämpligast med hjälp av intervjuer föll sig valet naturligt på den kvalitativa metoden och halvstrukturerade intervjuer. Under intervjuerna använde vi oss till viss mån av öppna frågor (Stukat, 2012). Frågorna utformades utifrån de litteraturstudier som är presenterade under rubriken litteratur och forskningsgenomgång och utifrån vårt syfte och våra frågeställningar (bilaga 2).

Vi utgick även från Kvaless (1997) olika typer av intervjufrågor. Vi använde oss av inledande frågor, där informanten kan ge spontana och rika beskrivningar av vad han/hon anser vara viktigt. Med hjälp av uppföljningsfrågor kunde vi ställa direkta frågor om vad som just sagts. Vi använde oss även av sonderande frågor för att få en mer detaljerad beskrivning (Kvale, 1997). Detta för att få ut så mycket som möjligt av de fyra frågor som valts ut som extra viktiga utifrån vårt syfte och våra frågeställningar.

5:1:1 Urval

Vi har använt oss av ett strategiskt urval. Först valde vi ut ett antal intressanta variabler som vi menar har betydelse för hur man svarar (Stukat, 2012). Variablerna är kön, utbildningsnivå, modersmål, inlärningssvårigheter eller ej och kunskap i främmande språk. Vi eftersträvade en mångfald och bredd i vårt empiriska material. Vår studie har genomförts med tio informanter i åldrarna 10 – 19 år. Sju av informanterna har ett annat modersmål än svenska och de har varit i Sverige olika länge.

5:1:2 Genomförande

Intervjuerna har genomförts på dels en F – 6 skola och dels en gymnasieskola i två olika kommuner.

På F – 6 skolan tillfrågades fem elever i åldrarna 10 – 12 år om de ville medverka i en intervju. I årskurs 4 och 5 valde respektive mentor ut lämpliga informanter utifrån våra variabler. Informanterna i åk 6 är elever till intervjuaren. Informanterna blev informerade om syftet med intervjun och om att deras vårdnadshavare skulle tillfrågas beroende på att de är under 18 år. Vårdnadshavarna kontaktades via ett brev (bilaga 3).

På gymnasieskolan tillfrågades fem elever i åldrarna 16 – 19 år. Informanterna på gymnasiet som är över 18 år, tillfrågades om de ville medverka i en intervju. En av informanterna är

under 18 år och kontakt togs med informantens kontaktperson och god man via telefon för godkännande till medverkan. Telefon valdes för att lättare kunna förklara syftet med intervjun.

Registreringen av intervjusvaren har skett med hjälp av voicerecorder och därefter transkribering. Vi valde denna form av registrering för att få med hela intervjun, kunna ställa inledande frågor, uppföljningsfrågor och sonderande frågor för att få en så ledig kommunikation som möjligt. Att anteckna och filma skulle sannolikt ha försämrat interaktionen mellan informant och intervjuare. Enligt Kvale (1997), kan den här typen av inledande frågor ge spontana och rika beskrivningar där intervjupersonen återger vad han/hon upplever som de viktigaste dimensionerna hos de undersökta fenomenen. Kvale hävdar också att den intervjuades svar med hjälp av uppföljningsfrågor kan ges ett vidare innehåll, till exempel genom direkta frågor om vad som just har sagts och sonderade frågor kan ge en mer detaljerad beskrivning.

På F – 6 skolan ägde intervjuerna rum i ett mindre klassrum som upplevdes tryggt för båda parter och där intervjuare och informant kunde sitta ostört. Intervjuerna på gymnasieskolan ägde rum i ett mindre samtalsrum. Intervjuernas längd var cirka en kvart till en timme. Alla informanter tackade ja till att medverka.

5:1:3 Bearbetning och analys

Enligt Stukat (2012) sker registreringen av intervjusvar, främst vid ostrukturerade intervjuer, helst med hjälp av bandspelare för att sedan kunna transkriberas i sin helhet. Detta för att kunna komma bakom eller under det bokstavliga innehållet och på så sätt kunna göra en djupare och mer kvalitativ innehållsanalys. Möjligheten att upprepade gånger kunna lyssna och läsa av informanternas svar underlättar en analys och ger därmed mer kvalité till undersökningen.

Som tidigare nämnts registrerade vi intervjusvaren med hjälp av voicerecorder. Eftersom vi arbetar i olika kommuner gjorde vi även bearbetningen av intervjusvaren på egen hand, men med kontinuerlig mailkontakt. Intervjuerna lyssnades igenom vid tre tillfällen vardera. Vid det tredje lyssnartillfället skedde samtidigt transkribering, då svaren på frågorna skrevs ner. Efter att ha transkriberat och skrivit ner varje intervju för sig gjordes en sammanfattning där informanternas svar skrevs under varje fråga. Fyra av de åtta frågorna valdes ut som extra

viktiga utifrån vårt syfte och våra frågeställningar. Därefter gjordes en berättande text och en jämförelse.

6. Studiens tillförlitlighet

Kvale (1997) skriver att inom kvalitativ forskning innebär det att trovärdigheten kontrolleras genom ett ständigt ifrågasättande av syfte, tillvägagångssätt och framväxande resultat genom hela forskningsprocessen. Tillförlitligheten bör på detta sätt genomsyra forskningsprocessens alla delar.

Reliabilitet hänför sig till forskningsresultatens konsistens och tillförlitlighet. Det handlar om huruvida intervjupersonerna kommer att förändra sina svar under en intervju och huruvida de kommer att ge olika svar till olika intervjuare (Kvale & Brinkmann, 2009).

Validiteten, giltigheten har inom samhällsvetenskapen kommit att gälla om en metod undersöker vad den påstås undersöka. Den hänför sig till sanningen, riktigheten och styrkan i ett yttrande (Kvale & Brinkmann).

Om resultaten av en intervjustudie bedöms vara rimligt tillförlitliga (reliabla) och giltiga (valida) återstår frågan, om de är främst av lokalt intresse eller om de kan överföras till andra undersökningspersoner och situationer. En fråga som ständigt ställs är om resultaten är generaliserbara.

Vår studies validitet har säkerställts genom att informanterna före intervjutillfället har fått information om syftet med studien och även vilken typ av frågor de skulle besvara. Detta gjorde att de kunde tänka till och förbereda sig före vår träff. Genom att vi till viss mån använde oss av öppna frågor kunde vi följa upp svaren på ett individualiserat sätt. Vi kunde formulera frågorna så att inga missförstånd behövde uppstå. Vi kunde ställa följdfrågor av typen: Vad menar du med det? Har jag förstått dig rätt (Stukat, 2012)?

För att öka studiens reliabilitet har vi använt oss av voicerecorder och spelat in intervjuerna. Detta för att på ett så exakt sätt som möjligt kunna återge vad som sagts. Vidare använder vi oss av citat i den löpande texten. Citaten hjälper till att konkretisera innebörden av det som sagts, vilket annars kan uppfattas som alltför abstrakt av den som tar del av resultatet.

Generaliserbarhet handlar om att kunna använda resultaten av en intervjustudie i andra sammanhang och på andra undersökningspersoner. En vanlig kritik mot intervjustudier är att antalet undersökningspersoner är för litet för att resultatet ska kunna generaliseras. Resultatet i en intervjustudie kanske inte kan generaliseras i största allmänhet, men däremot kan resultatet användas i andra relevanta situationer (Kvale & Brinkmann). Givetvis är inte generaliserbarhet ett motiv i kvalitativa studier. Avsikten med denna mindre studie är alltså inte att man ska kunna uttala sig om och dra slutsatser till att gälla landets alla lärare.

Vi har på samma sätt som Fridlund (2011) frågat oss om vi har förklarat och beskrivit allt det som läsaren behöver ha reda på för att på så sätt kunna avgöra om man kan bedömas vara en skicklig forskare eller inte eller som Taylor och Bogdan enligt Fridlund uttrycker det: "You must always ask yourself whether you have explained all that the readers need to know" (Fridlund, 2011, s 136).

6:1 Etiska överväganden

Det finns fyra allmänna huvudkrav på forskningen (Vetenskapsrådet), vilka är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Vi har utgått från dessa krav i vår studie för att redogöra för det etiska förhållningssättet i vårt arbete. Nedan följer exempel på hur vi gjort.

Vi informerade eleverna om hur vår undersökning skulle gå till och syftet med den.

De fick även information om att det är frivilligt att medverka och att de kunde avbryta när helst de ville. De hade möjlighet att ställa frågor om undersökningen. Den av oss som ansvarade för intervjuerna på mellanstadiet skickade ett brev till föräldrarna och frågade om barnen fick delta i en undersökning. En elev på gymnasieskolan var under arton år och kontakt togs på telefon till god man och kontaktperson. Det kändes lättare att förklara syftet med undersökningen via telefon än ett brev om hur intervjun går till och att informera om att undersökningen är anonym. Vi var noga med att återigen tala om vid intervjuens början att de var anonyma.

Vi fick samtycke av eleverna och vårdnadshavare till medverkan. Medgivande gavs av god man och kontaktperson av ungdomen som var under arton år. Skolledningen godkände att vi intervjuade elever på våra respektive skolor.

Konfidentialitetskravet innebär att inga obehöriga ska kunna ta del av personuppgifterna och vårt material. Det har endast varit tillgängligt för oss intervjuare. Vi nämner inga personliga namn och skriver inte ut skolornas namn för att undvika att det går att identifiera eleverna. Vårt material kommer enbart att användas i vår forskning (nyttjandekravet).

7. Resultat

I detta kapitel kommer vi att presentera resultatet med utgångspunkt i syftets frågeställningar. Informanternas svar eller berättelser presenteras dels i berättande text och dels med hjälp av representativa citat. Under varje frågeställning kommer såväl engelsklärande som svensklärande elever till tals.

- Vilka inlärningsstrategier säger elever att de använder sig av i engelska och sva när de lär sig nya ord?

Engelska:

Eleverna har olika strategier för att lära sig nya ord, men de har också en del gemensamt. Några lär sig ord bäst genom att träna på glosboken på datorn eller genom att skriva och översätta orden.

Man kan översätta dom så kollar man vad dom betyder.

Jag kommer ihåg orden och skriver dom nånstans sen översätter jag dom eller övar dom på datorn eller Ipaden, på glosboken eller på spotlight 5. På glosboken kan man skriva in orden, skriva vad dom betyder och sen träna på dom.

Strategier som att läsa och se på film används. En elev säger: Om det är något ord som man inte förstår så kan man lista ut det med hjälp av sammanhanget. Google används som hjälp när det dyker upp ord som man inte förstår.

Jag läser och tränar på dom som jag har i läxa.

Genom att kolla på filmer lär jag mig också ord.

Att bli förhörd eller få hjälp av någon som kan engelska är också en strategi som används.

Jag läser dom på Ipaden så förhör mamma och pappa mig
så läser jag igen så förhör dom mig igen. Sen sitter dom.

Svenska som andraspråk:

Gemensamt för eleverna var att de frågar läraren var ord betyder. Alla svarade även att de tog hjälp av kompisar för att lära sig svenska. Att använda Facebook (FC) och sms var ett bra sätt att lära sig nya ord ansåg de. Några av dem använde Google translate i samband med FC och sms för att lära sig nya ord, dels för att förstå men också för att lära sig att använda ord i konversation på sociala medier.

Jag frågar läraren. Hon kan förklara vad det betyder.

Jag lär mig mycket på Facebook. Där pratar vi hela tiden.

Facebook och att skicka sms är bra. Jag måste kolla vad det betyder och lär mig nya ord.

Vid textläsning använde alla sig av att gissa ord genom sammanhanget i texten. Någon kunde också förstå ett enskilt ord genom att titta på ordet som står före.

Ibland kan jag förstå ett ord för jag tittar på ordet som är före.

Jag förstår inte alla ord men när jag läser allt jag förstår vad det betyder.

Jag gissar ofta vad det betyder när jag läser en text i boken.

Det är jobbigt att använda lexikon på alla ord.

En elev tyckte det var bra att skriva ordet på svenska och översätta enbart det till modersmålet medan de andra svarade att de satte in ordet i ett sammanhang för att lära sig det.

Två svarade att de själva sorterar ut användbara och viktiga ord ur en text. En av dem skrev sedan ordet i egna meningar och den andre eleven "sparar" ordet/orden i minnet.

Jag sorterar ut ord från en text. De som är viktiga för mig eftersom jag kan inte lära mig alla ord.

Jag väljer ord som är viktiga. De "stannar" sedan i mitt huvud.

Alla använde lexikon. Det varierade hur mycket de använde det. Några tyckte att det ibland var svårt med översättning eftersom det inte alltid stämde.

Det stämmer inte alltid vad det betyder.

Ibland kommer det konstig översättning och det blir fel. Det är jobbigt.

Sammanfattande reflektion:

Två av de fem eleverna i vår studie använder sig av strategier som att läsa och se på film när de lär sig ord i engelska. En elev kunde lista ut med hjälp av sammanhanget när det var ord som hon inte förstod. Alla fem eleverna som läser sva använde sig vid textläsning av att gissa ord genom sammanhanget. Någon kunde också förstå ett enskilt ord genom att titta på ordet som stod före. Gemensamt för alla är att man använder sig av Google translate som sista utväg för att förstå ord vid textläsning. Att skriva ordet i ett sammanhang för att lära sig det förespråkades av nästan alla sva-elever. Resten av eleverna som läser engelska lär sig ord bäst genom att träna på glosboken på datorn och skriva och översätta orden.

Grundtanken hos Vygotskij (Hammarberg, 2010) är att språket utvecklas i social kontakt, i ett sammanhang. Krashen (Tingbjörn, 2010) pratar om det viktiga språkliga inflödet, acquisition genom vilket man tillägnar sig språk som leder till en känsla för korrekthet. Deras teorier och begrepp kan mycket väl knytas till språkinlärningssituationen i sva. Gemensamt för alla de elever som läser sva i vår studie var att kompisar är betydelsefulla. De förklarar ord muntligt. Även sociala medier som Facebook och sms var ett bra sätt att lära sig nya ord.

- Hur gör de för att komma ihåg ord?

Engelska:

Alla elever var överens om att man måste öva. Av de fem eleverna ansåg tre elever att de måste öva mycket. En behöver bara lyssna på orden två gånger för att sedan komma ihåg dem och för en elev räcker det att se ett ord en gång för att det sedan ska sitta i minnet.

Jag lär mig dom på Ipaden och kommer ihåg dom sen. Jag ser ett ord och sen kommer jag bara ihåg det.

Jag läser och övar då minns jag dom. Man måste öva mycket.

Jag kommer ihåg dom. Jag behöver bara lyssna på dom två gånger.

Svenska som andraspråk:

De var alla överens om att det bästa för att komma ihåg ord är genom att använda dem när man pratar med kompisar. De använde även andra strategier för att komma ihåg. En elev uttryckte det som att ord som liknade modersmålet gav en bild i huvudet och kunde få fram den bilden när hon såg ordet igen. En elev skrev ord i meningar för att komma ihåg.

Jag får bilder i huvudet när jag läser ord som är lika med mitt och jag kan plocka bilden sedan när jag ser det igen.

Att prata och att använda dem.

Jag skriver ordet i meningar.

Jag skriver svenska ordet många, många gånger.

Sammanfattade reflektion:

Inläring av ord är en viktig process. Språkinläringen bygger på att komma ihåg och att kunna använda ord i sitt rätta sammanhang. Forskning visar att inläraren behöver många möten med ord innan man kan komma ihåg och använda det i sitt eget ordförråd (Lightbown & Spada, 2013). Det krävs även ett medvetet och systematiskt arbete av inläraren själv för att komma ihåg ord. Det uttrycker eleverna vi intervjuat att de gör genom att som de säger öva.

En jämförelse med eleverna i engelska och sva visar att de använder liknande strategier för att komma ihåg ord. Det som skiljer dem åt är att elever som läser sva använder strategin att skriva orden för att komma ihåg, inte bara en gång utan ett flertal gånger. Det stöder forskningen som visar att inläraren behöver upprepning av ord för att komma ihåg.

- Är vissa ord lättare än andra att lära sig?

Engelska:

De vanligaste svaren här var att korta ord och lättstavade ord är lättast att lära sig. Andra svar var: Ord på saker man gillar, vanliga ord och ord som liknar modersmålet.

Ja, korta ord är lättare. Det beror på stavning och att det är lättare att säga kortare ord.

Krångliga ord är svårare att lära sig. Ord på saker man gillar är också lättare att lära sig.

Jag gillar hästar och har lärt mig att stava det på engelska. Tycker man att något är kul så blir det lättare. Dom är inte så krångliga och det kanske är något som man tycker om.

Sådana ord som man använder mer är lättare att lära sig, t.ex hello och vanliga ord och korta ord är lättare.

Ord som är lika spanskan är lättare att komma ihåg.

Svenska som andraspråk:

Nästan alla svarade att det är de ord som påminner om modersmålet som är de lättaste. Någon elev svarade att de ord som påminner om modersmålet och engelska är de lättaste att lära sig. En elev svarade att korta ord är lättare att lära sig. En elev tyckte att vardagliga ord som används ofta är lättast. En elev hade inte tänkt på vilka ord som är lättast att lära sig. Två elever svarade att de svåraste orden var de som tillhörde ett visst ämne, till exempel geografi. Två elever sa att gamla uttryck är svåra att lära sig och att förstå.

Ord som används varje dag är lätta.

Korta ord är lätta.

De som är lika mitt språk och engelska är lättast.

Sammanfattande reflektion:

Enström (2010) säger att det är olika faktorer som spelar in hur lätt det är att lära sig ett ord i

en kontext. Får inläraren någon hjälp av den omgivande texten, ordets längd och om ordet är konkret eller abstrakt. Inläraren har ett ansvar att lära sig hur man lär sig och att hitta egna strategier för det. De vanligaste svaren när det gällde engelskan var att korta ord och lättstavade ord var lättast att komma ihåg. Annat som nämndes var: Ord på saker man gillar, vanliga ord och ord som liknar modersmålet. När det gällde sva så svarade nästan alla att ord som påminner om modersmålet är lättast att komma ihåg. Här nämndes också vardagliga och korta ord.

- Var lär de sig bäst?

Engelska:

Nästan alla elever tyckte att man lär sig bäst i skolan. En tyckte att man lär sig bäst hemma för där är man inte så stressad. På datorn och där språket talas är också ställen där man lär sig engelska.

I skolan och på glosboken och spotlight. Man lär sig mycket i skolan.

I skolan men jag lär mig också en hel del på datorn när jag är inne på engelska sidor.

Är det film med text så läser jag texten. Är det utan text så förstår jag inte lika mycket men jag förstår ganska mycket ändå.

Hemma för där är man inte så stressad, man har mer tid på sig.

I skolan och i landet där språket talas. När man ser saker som man pratar om.

Svenska som andraspråk:

Skolan är en viktig miljö, men även kompisar i skolan och sociala medier är viktigt. Några svarade att de inte alls pratar svenska hemma och inte har kompisar som de pratar svenska med.

Jag lär mig i skolan med kompisar.

Jag lär mig bäst i skolan och kompisar hjälper mig med uttal och förklara.

Vi pratar inte svenska hemma. Och jag vill prata mycket svenska i skolan.

Jag vill lära mig mycket i skolan.

Sammanfattande reflektioner:

För andraspråksinlärare uttrycker flera forskare att det är viktigt med integration i samhället vad gäller utveckling av språket. De växer ofta upp i segregerade miljöer vilket medför att de går miste om det naturliga språkflödet som bland annat Krashen (Tingbjörn, 2004) menar är viktigt. För många är skolan den enda plats de pratar svenska på. Vår studie visar att verkligheten är så bland våra sva elever. En elev sa även att det saknades tid på lektioner för att kommunicera vilket eleven tyckte var det viktigaste att få träna. En elev som läser engelska menar att hemmiljön var bäst för där var man inte så stressad. En elev uppgav att titta på film var ett bra sätt. Kanhända att det också kan bero på att eleven var mindre stressad i den situationen. Viss forskning visar just detta att ordinlärning sker bäst utan speciell undervisning. För våra elever är det en kombination av skolmiljö och med kompisar som verkar mest framgångsrikt. De elever som lär sig engelska lär sig omedvetet eftersom de hör engelska på ett naturligt sätt i musik och filmer.

8. Diskussion

Detta kapitel inleds med en diskussion om vår metods för- och nackdelar utifrån studiens

syfte. Därefter följer en diskussion om det redovisade resultatet, vilket vi kopplar till litteratur som redovisats i litteraturgenomgången, Oxfords klassificeringssystem och styrdokumentet. Avslutningsvis kommer förslag till vidare forskning och en avslutande reflektion, vilken innefattar pedagogiska konsekvenser.

8:1 Metoddiskussion

Huvudsyftet med studien var att undersöka vilka ordnlärningsstrategier elever använder sig av i engelska och sva. För att kunna tränga djupt in i varje informants tänkande och uppfattning använde vi oss av halvstrukturerade intervjuer (Stukat, 2012) och valet av metod föll sig naturligt på den kvalitativa. Eftersom transkriberingen, de upprepade genomläsningarna av materialet inklusive jämförelser av intervjuer är oerhört tidskrävande maximerade vi antalet informanter till tio, fem var, vilket vi ansåg var tillräckligt att hinna med och klara av. Vi är medvetna om att med ett större antal informanter hade vi fått en större bredd i vårt material, och att vi eventuellt fått ett annat resultat. Vi använde oss av halvstrukturerade intervjuer för att metoden skulle bli så anpassningsbar och följsam som möjligt. Tack vare detta fick vi den lediga kommunikation som vi ville ha och kunde ställa följdfrågor av typen: Vad menar du med det? Kan du berätta mer? Har jag förstått dig rätt om jag tror att din uppfattning är...(Stukat, 2012). Vi kände att det var en fördel om man kände informanterna. Det var något svårare att komma nära de informanter som vi inte hade någon relation till. Ett alternativ hade varit att använda oss av enkäter, men vi anser att vi hade förlorat interaktionsdelen med eleverna vid en sådan.

För att från början överhuvudtaget kunna genomföra denna studie var det naturligtvis avgörande om det fanns några informanter som ville delta, vilket visade sig inte vara några problem. Redan vid den inledande informationen var alla informanter övertygade om att de ville delta. Även vårdnadshavare till de informanter som är under 18 år var positiva till deltagande. Vi tog kontakt med vårdnadshavarna på olika sätt. Dels beroende på att vi arbetar med helt olika åldrar och dels beroende på brister i kommunikationen. Kontakten med ungdomarnas vårdnadshavare togs muntligt, medans det skrevs brev till de yngre elevernas vårdnadshavare. I brevet saknades dock information om anonymitet. Vårt resultat kan endast relateras till denna grupp av elever.

8:2 Resultatdiskussion

Det finns mycket forskning om ordinlärning och strategier. Gemensamt för större delen av den forskning som vi har tagit del av är att man förespråkar inlärning i kontext. När det gällde frågan, vilka strategier elever säger att de använder sig av svarade alla elever som läser sva att de lär sig av att gissa ord genom sammanhanget och även att skriva ord i ett sammanhang för att lära sig det förespråkades av dessa elever. Av dem som läser engelska var det också några som lär sig genom att läsa och se på film men dessa elever förespråkade också glosträning. Eleverna svarade att man övar och övar och blir förhörd, sen sitter orden.

Det råder uppenbarligen en viss skillnad att lära sig ett andraspråk och att lära sig ett främmande språk. Den beskrivningen ger även Enström (1996). Eleverna som läser sva lever i landet där språket talas och hör språket varje dag. Det blir en vana för dem att lära sig ord i en kontext och att gissa ord genom sammanhanget. När det gäller engelskan är svaren mer blandade. Samtidigt som man lär sig genom att läsa och se på film lär sig några elever fortfarande nya ord bäst genom att träna glosor. Vi kan dra en parallell med Strims-projektet (Malmberg, 2000) som pågick under 1990-talet, den helt dominerande metoden var att läsa orden i ordlistorna till läromedlet. Samtidigt lär sig svenska elever idag engelska ord omedvetet genom att man omger sig av mycket social media utanför skolan. Detta visar EF:s världsomfattande test, där Sverige toppade listan och var bäst på engelska som främmande språk för andra året i rad.

Lightbown och Spada (2013) menar att läsning är bra för att utöka ordförrådet. Även Börjesson (2012) anser att läsa och lyssna så mycket som möjligt på målspråket bidrar till ett ökat ordförråd. Enligt Enström och Luthman (2010) är det viktigt att inläraren hör mycket talad svenska och läser stora mängder text. Luthman påpekar vidare att det behöver satsas mycket på läsning och texterna bör vara mer abstrakta och kognitivt krävande. Gemensamt för större delen av forskningen är att man förespråkar inlärning i kontext.

När det gällde frågan hur gör du för att komma ihåg ord var alla överens om att man måste öva. Det stöder forskningen som visar att inläraren behöver upprepning av ord för att komma ihåg. Krashen (Tingbjörn, 2004) anser att genom att kommunicera med andra lär man sig det nya språket. Det är ingen formell undervisning utan sker naturligt. Våra intervjuer visar att andraspråks eleverna ansåg att det var mycket genom att prata med kompisar som de lärde sig att komma ihåg orden, vilket stöder Krashens teori. Även Vygotskij (Hammarberg, 2004) menar att språket utvecklas i kontakten med hjälp av någon annan. Det skiljde sig även åt i

denna fråga. För andraspråkseleverna är återigen kompisar och annan social media viktigt. Kontexten och sammanhanget är mer viktigt för de elever som läser sva.

Vår nästa frågeställning var: Är vissa ord lättare än andra att lära sig? Vi är medvetna om att vi borde ha haft med mer forskning i vårt arbete utifrån denna fråga. De vanligaste svaren när det gällde engelskan var korta och lättstavade ord. Nästan alla andraspråkselever svarade att ord som liknar modersmålet är lättast att komma ihåg, några nämnde också korta och vardagliga ord. Enström (2010) menar att faktorer som spelar in är bland annat ordets längd och om ordet är konkret eller abstrakt. Inläraren har ett ansvar att lära sig hur man lär sig och hitta egna strategier för det.

På den avslutande frågeställningen Var de lär sig bäst svarade många av eleverna i engelska att de lär sig bäst i skolmiljön, vilket tyder på att de är omedvetna om att de lär sig genom filmer och social media. För andraspråksinlärare uttrycker flera forskare att det är viktigt med integration i samhället vad gäller utveckling av språket. De växer ofta upp i segregerade miljöer vilket medför att de går miste om det naturliga språkflödet som bland annat Krashen (Tingbjörn, 2004) menar är viktigt. Detta stämmer bra med det som våra andraspråkselever har påtalat genom denna studie. Kompisar och social media är viktigt för en gynnsam språkinläring. Eleverna ska förutom att lära sig ett basförråd av ord dessutom lära sig att använda dem på ett korrekt sätt enligt Teleman (Holmegaard, 1999). Förutom att få kunskap om inläring behövs även social kontakt enligt både Krashen (Tingbjörn, 2004) och Vygotskij (Hammarberg, 2004). Börjesson (2010) menar att inlärarna även behöver arbeta med orden på ett varierat sätt hemma och att det ska följas upp i skolan. Det ska anpassas både efter ålder och språklig nivå.

I vårt arbetet har vi skrivit om Oxfords klassificering av olika typer av strategier. Vi vill visa på mängden av olika strategier som faktiskt finns. Vi sammanfattar våra elevers strategier genom att titta på de två första syftesfrågorna. Studien visar att engelsklärande elever använder sig främst av direkta strategier. Av de trettiofem olika strategierna så använder våra informanter sig av sex olika strategier. Den strategi som var vanligast var att läsa och översätta orden. Av de indirekta strategierna som är tjugosju var det en elev som använde sig av vuxna för att fråga och få bekräftelse.

Vår studie visar att det enligt Oxfords klassificering finns vissa skillnader mellan sva eleverna

och de engelsklärande eleverna. Sva eleverna använder sig av sex olika strategier av de trettiofem direkta strategierna men ett flertal är helt olika engelsklärandes elevers strategier inom denna typ. Till exempel gissar sva eleverna i större utsträckning vad ord betyder och tittar på texten runt om för att förstå, vilket ingen av de engelsklärande eleverna sa att de gjorde. Av de tjugosju indirekta strategierna använde sig sva eleverna av två strategier. Flera sa att deras kompisar hjälpte dem att förstå och att använda ord, både genom fysisk kontakt och genom sociala medier.

I Läroplanen återkommer ordet strategi som en viktig del. Eleven ska kunna välja och använda sig av någon strategi som hjälper till i inläring. Vi anser det viktigt som pedagoger att känna till olika strategier för att vi ska kunna ge kunskaper om dem. Eleven bör vara aktiv i sitt eget lärande, men måste naturligtvis ha de verktyg som erfordras.

8:3 Vidare forskning

Vi frågar oss i vår studie hur vi som lärare kan hjälpa eleverna att bli medvetna om olika strategier för att bygga upp sitt ordförråd? Genom att vi lärare får kunskap om olika inlärningsstrategier så anser vi att en vidare forskningsuppgift är att undersöka om elevers medvetenhet om inlärningsstrategier ökar deras effektivitet vad gäller inläring.

Ett ytterligare förslag på vidare forskning är hur sva elever på bästa sätt kan bli hjälpta att nå kunskapsmålen utan att fullt ut behärska det undervisande språket. Eftersom glosors vara eller inte vara har varit och är ett omdiskuterat ämne när det gäller inläring av främmande språk skulle även detta kunna vara ett förslag på vidare forskning inom området ordinläring och strategier.

Avslutande reflektion

Vi ville med vårt arbete undersöka vad elever använder sig av för strategier i sin inläring. Det har varit intressant att ta del av deras tankar och förklaringar. Vi är medvetna om att det kan vara svårt att sätta ord på hur de egentligen lär sig. Samtidigt ser vi det som att vi har

precis som forskning uttalar uppmärksammat dessa elever att bli medvetna om sin egen inläring, där strategier är en viktig del. Lightbown & Spada (2000) talar om en ”god” språkinlärare och det visar på hur komplext det är. Det är inte enbart en strategi som är aktuell. Vår utmaning i skolan är att kunna förmedla det, men även att skapa förutsättningar för alla elever att nå målen utifrån läroplaner och kursplaner.

Referenslista

Allestam, Cecilia 2007. *Ordinlärningsstrategier i svenska som andraspråk, engelska och moderna språk*. (Examensarbete), Göteborgs universitet, Institutionen för svenska språket

Enström, Ingegerd 1996. *Klara Verba, Andraspråksinlärares verbanvändning i svenskan*.

Acta Universitatis Gothoburgensis: Göteborg.

Enström, Ingegerd 2010. *Ordens värld. Svenska ord – struktur och inläring*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Fridlund, Lena 2011. *Interkulturell undervisning, ett pedagogiskt dilemma. Talet om undervisning i svenska som andraspråk och i förberedelseklasser*. (Doktors avhandling) Göteborgs universitet, Institutionen för pedagogik och specialpedagogik.

Hammarberg, Björn 2004 *Teoretiska ramar för andraspråksforskning*. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Författarna och Studentlitteratur.

Myndigheten för skolutveckling 2005. *Handledning Europeisk språkportfolio 6-16 år* Stockholm: Liber

Holmegaard, Margareta 1999. *Språkmedvetenhet och ordinläring. Lärare och inlärare reflekterar kring en betydelsefälsövning i svenska som andra språk*. Acta Universitatis Gothoburgensis: Göteborg.

Khalid, Fatheddine 2011. *Moderna språk i grundskolan – En studie i synen på språk i styrdokument från 1962 till 2000*. (Examensarbete) Göteborgs universitet, Sociologiska institutionen.

Kvale, Steinar 1997. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur AB.

Kvale, Steinar & Brinkman, Svend 2009. *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.

Lightbown, Patsy M & Spada, Nina 2000. *How Languages are Learned*. Oxford: University Press.

Lightbown, Patsy M & Spada, Nina 2013. *How Languages are Learned*. Oxford: University Press.

Lundgren, Ulla 2002. *Interkulturell förståelse i engelska - en möjlighet*. (Forskarutbildningen i pedagogik). Malmö högskola, Lärarutbildning.

Luthman, Hans 2010 *Genvägar till snabbare utveckling av ordförrådet*. Studentlitteratur AB.

Malmberg, Per (red) 2000. *I huvudet på en elev. Projektet STRIMS. Strategier vid inläring av moderna språk*. Stockholm: Bonnier.

Sjunner, Roger 2009. *Kreativitet i äldre, nuvarande och kommande läroplan för grundskolan*. (Examensarbete) Malmö högskola, Lärarutbildning.

Skolverket 2011. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Edita, Västerås.

Stukat, Staffan 2012. *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap* (upplaga 2:2).

Lund:Studentlitteratur.

Tingbjörn, Gunnar 1994 *Lärbok 1*(andra upplagan) Borås: Natur och kultur.

Tingbjörn, Gunnar 2004. *Svenska som andraspråk i ett utbildningspolitiskt perspektiv – en tillbakablick*. I: Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Författarna och Studentlitteratur.

Wareborn Nelson, Margit 2004. *Minst 100 nya ord i veckan ska läras in. Vem har motivation och uthållighet för det? Andraspråksinlärares strategianvändning i ordinläring*. Institutionen för pedagogik och didaktik. Rapp 298:2004:4. Göteborg: Göteborgs Universitet.

Elektroniska källor:

Börjesson, Lena 2012. *Strategier i engelska och moderna språk*.
<http://www.skolverket.se>

Skolarbete.nu/skolarbeten/det-engelska-sprakets-historia/

Skolverket 2013 *Kraftig försämring i PISA*.

<http://www.skolverket.se/press/pressmeddelanden/2013/kraftig-forsamring-i-pisa-1.211208>

Skolvarlden.se

<http://www.skolvarlden.se/artiklar-varldsbast-pa-engelska-igen>

Vetenskapsrådet *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Bilagor

Bilaga 1

Oxfords klassificering

DIREKTA STRATEGIER

Minnesstrategier

A. Skapa mentala länkar

1. Ordna
2. Associera/arbeta igenom
3. Placera in nya ord i en kontext

B. Använda bilder och ljud

1. Använda bilder
2. Kartlägga semantiskt
3. Använda nyckelord
4. Framhålla ljudets betydelse för minnet

C. Repetera klokt

1. Repetera strukturerat

D. Använda handling

1. Använda fysisk respons
2. Använda mekaniska färdigheter

Kognitiva strategier

A. Praktisera

1. Repetera
2. Använda formellt ljud-skrivsystem
3. Värdesätta mönster
4. Kombinera okända sätt med kända
5. Praktisera naturalistiskt

B. Mottaga och sända

Bilaga 1

1. Komma på idén snabbt genom att t.ex. skumläsa
2. Använda resurser för att mottaga och sända budskap

C. Analysera och resonera

1. Resonera deduktivt
2. Analysera yttranden
3. Analysera kontrastivt (olika språk)
4. Översätta
5. Transferera kunskap

D. Skapa struktur för input och output

1. Anteckna
2. Summera
3. Framhäva

Kompensationsstrategier

A. Gissa intelligent

1. Använda lingvistiska ledtrådar
2. Använda icke språkbaserade ledtrådar

B. Övervinna begränsningar i tal och skrift

1. Växla till modersmålet
2. Erhålla hjälp
3. Använda mimik eller gester
4. Delvis eller totalt undvika kommunikation
5. Välja ämne
6. Förenkla budskap
7. Hitta på nya ord
8. Beskriva med många ord

Bilaga 1

INDIREKTA STRATEGIER

Metakognitiva strategier

A. Centrera sitt lärande

1. Aktivera sin förförståelse
2. Koncentrera sig
3. Fördröja tal för att fokusera på lyssnande

B. Arrangera och planera sitt lärande

1. Bemöda sig förstå hur språkinläring går till
2. Organisera sitt lärande (schema, skrivbord, belysning mm.)
3. Sätta mål
4. Identifiera syftet med språkuppgiften (avsiktligt lyssna)
5. Planera en språklig uppgift
6. Söka övningsmöjligheter

C. Utvärdera sitt lärande

1. Kartlägga och utvärdera sina språkliga brister
2. Bedöma sina framsteg

Affektiva strategier

A. Dämpa sin ängslan

1. Använda avslappningsövningar som djupandning eller meditation
2. Använda musik
3. Använda skratt

B. Uppmuntra sig själv

1. Göra positiva uttalanden
2. Ta förståndiga risker
3. Belöna sig själv

C. Lyssna på sina känslor

Bilaga 1

1. Lyssna på sin kropp
2. Använda en checklista för att upptäcka känslor och attityder
3. Skriva dagbok över händelser och känslor
4. Diskutera sina känslor med lärare, vän, släkting mm.

Sociala strategier

A. Ställa frågor

1. Fråga för att få klargörande och bekräftelse
2. Fråga för att få hjälp med korrigerings

B. Samarbeta med andra

1. Samarbeta med personer som är lika duktiga
2. Samarbeta med skickliga användare av det nya språket

C. Känna empati

1. Utveckla kulturell förståelse
2. Bli medveten om andras tankar och känslor

Hur tänkte du när du började med engelska / svenska som andraspråk?

Hur blev det?

Finns det något du skulle vilja ändra på?

Hur lär du dig nya ord?

Hur lär du dig ordets betydelse?

Hur gör du för att komma ihåg ord?

Är vissa ord lättare att lära sig?

Var lär du dig bäst?

.

Hej!

Jag läser en kurs i Göteborg och ska nu göra ett arbete om ordinlärning och om hur elever lär sig ord i engelska och svenska som andraspråk. Till min hjälp behöver jag några elever. Det enda de behöver göra är att svara på några frågor om hur de lär sig ord.

Eftersom eleverna är under 18 år behöver jag vårdnadshavares tillåtelse innan jag sätter igång med några intervjuer. Jag är tacksam om ni som vårdnadshavare sätter ett kryss nedan och skickar med lappen tillbaka till skolan.

Med vänliga hälsningar
Marianne Öggesjö

Ja, mitt barn får delta i intervjun. -----

Nej, jag vill helst inte att mitt barn deltar. -----